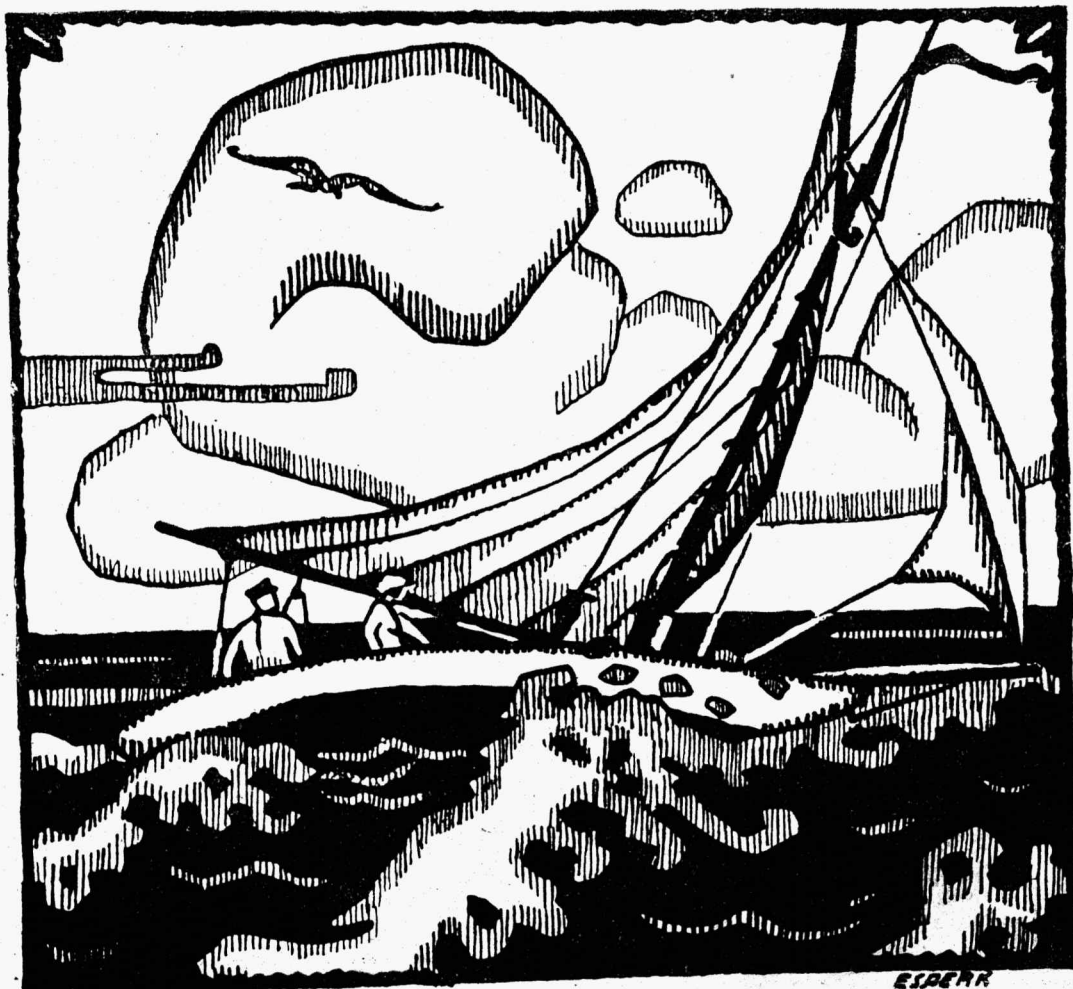

25. JUULI

1924

III AASTAKÄIK

„Vikerkaar”

on saanud mitte ükski noortele vaid ka igauhele, kes vaimliselt edeneda ja iseloomult areneda püüab, tähtsamaks ajakirjaks. Igaüks, kes tunneb «Vikerkaare» kõrget kultuurilist sihti Eesti noorsookirjanduse rikastamise alal, võitku temale uusi poolehoidjaid ja lugejaid.

Veel on aeg tellimisi uuendada järgmiseks poolaastaks.

Käesoleval poolaastal ilmub «Vikerkaares» ülipõnev **Franz Trelleri** juut «**Kuningate võsu**», noorsoole toimetanud Jursi Sander. Juut kujutab indiaanlaste, Maya suguharu rahvaste võitlust oma kultuuri ja inimõiguste eest. Hulk huvitavaid pilte. — Teistest pike-mätest juutudest toob «Vikerkaar» Ungari koolinoorsoo elust elamusriikka juutu «**Voogavad hinged**», dr. **J. von Farkas**. Kodumaa loodusest ja metsloomadest ilmub **Rich. Rohi** sulest jutustus «**Metselanikud**». Reisi- ja kauğemaade seiklusist jutustab vikerkaarlastele nende lugupeetum kirjanik **Sven Hedin H. Valma** autoriseeritud tõlkes. Alguist teeme juutuğa: «**Lõvijaht**». «Vikerkaar» peab alati silmas noorte huvisid ja elu koğu ta mitmekülğsuses ja elamusrikkuses.

«Vikerkaare» kaastõõlisteks on paljud Eesii paremad kirjanikud, teadusemehed ja hariilased, nagu: keeleteadlane **Joh. Aavik**, helilooja **Juhan Aavik**, mag. **Aug. Anni**, kommersiskooli direkt. **H. Bauer**, koolinõunik **E. Enno**, luuletaja **Anna Haava**, kirjanik **Juhan Jaik**, noorsoolane **A. Jõger**, haridusnõunik **F. Jürgenson**, kunstn. **Ed. Kana**, reaalkooli direkt. **N. Kann**, helilooja **Anton Kasemets**, kirjanik **J. Mändmeis**, mag. **Anis Oras**, üliõp. **Eeva Pedriks**, end. riigivanem **Konst. Päis**, kunsttõõstuskooli direkt. **Vold. Päis**, haridusminist. prof. **H. B. Rahamägi**, keeletead. mag. **V. Ridala-Grünthal**, noorsoolane **J. Reiman**, kirjanik **Rich. Rohi**, kirjanik **A. H. Tammsaare**, kirjanik **K. E. Sõõti**, humanisil. gümnaasiumi dir. **Jakob Vestholm**, kunstnik **A. Vichvelin**, Tartu ülikooli lekt. dr. **E. Virányi**.

Alalise ühenduse pidamiseks hõimrahvaste Ungari ja Soome noorsooliikumise ja — kirjanduseğa on lubanud kaasa aidata Ungari haridustegelased: Dr. **Bán Aladár**, kunstn. prof. **Jakó Géza**, noorsookirjanik **Urbányi Janos** ja Soomest — **Matti Pesonen**.

Noored! tellige aegsasti suvevaheajaks «Vikerkaar». Ükski tõsine vikerkaarlane ei lahku nõadalakski oma «Vikerkaarest».

«**Vikerkaar**» on kõige huvitavam ja sisukam noorte-ajakiri Eesfis.

Ilmub üks korb nõadalas 24 lehekülge. Maksab aastas 720 mk., poolaastas 360 mk., kuus 60 mk., üksiknr. 15 mk. Tellimisi võtavad vastu: «Päevalehe» talitus, abitalitused ja kõik postiasutused.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pikk t. 2. kõnetr. 17-96.

Tallinna Eesii Kirjastus Ühisus.

VIKERKAAR

Nr. 30.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

1924.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Helmi ja statuett.

Juhan Jaik.

I

Toon toan kordus ime, hiljukesi
Kun elas Helmi; laual tal buketi,
Buketi kõrval inglil statuett,
Nii ulatellen taeva tiibu-käekesi.

Too tundis Helmit vaid. Muid inimesi
Ei tunnud ingel. Juhtumisel, et
Sai Helmi hingekene kurvastet,
Siis nuttis ingel, voolas silmauesi.

Ei Helmi nutnud eal, kord vaid tema
Tood inglil, kes vaid Helmi muret nagu ema
Võib näha, kellel võõras elu mänglev samm, —

Tood vaaten Helmi siiski nukraks sai,
Ta palgeveeru ilmus pisar lai,
Mis inglipisarast veel ilusam.

II

Külm aknaklaas ja väljas öötont pime, —
Sest aknale too inglil Helmi asetand, —
Ning kuulda — peksab tänavääri kand,
Kui raiuks rändai kivi oma nime.

Ent tänavnurgal kaugel nagu ime
On väike latern leegitsema pand,
On südamlüh, ent kasin tema and,
Kuid rõõmustub tast siiski iga mõõdaminev.

Kuid saabus hommik, sulas lambikuma,
Tast külmalt mindi mööda rada oma, —
Tad pole vaja, valgust annab päike!

On latern haavat, süda nutab, palub,
Ja ainus, nägi kes ja aimas tema valu, —
Too väikse statueti süda väike.

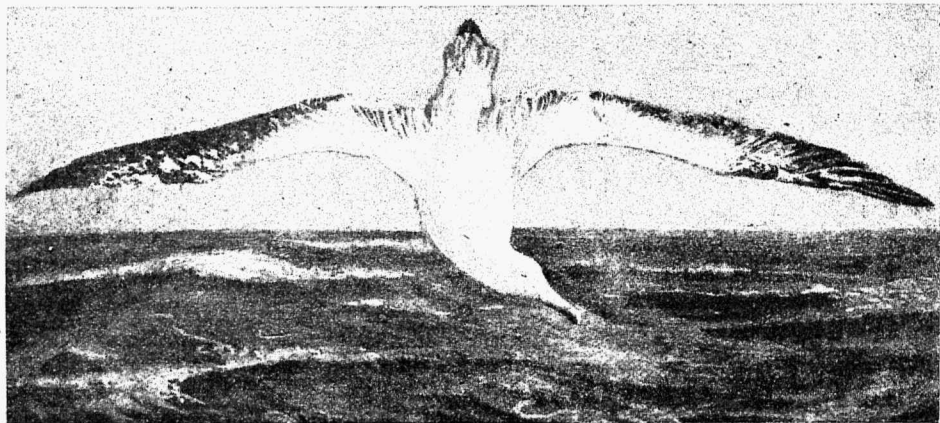
III

Ning möödus mõni aasta pärast seda,
Veel viibis ingel aknal, talismaan kui truu,
Ent Helmi meeli valdand ilm ju muu,
Ei tahtnud millest enam kõneleda.

Ta vaatles inglil harva, ingel aina teda.
Ja aknal kevadel, kui värskeln lehin puu,
Muid soove, palveid õhkas Helmi suu
Ning lükkas inglil... kukkus, suutis puruneda.

Jäid marmorküllud tänavale nii
Kui laternat ta nägi kurtmas kunagi —
Tad pole vaja — Helmil valgus uus!

Õil, päevil rändai üle nendest ruttab
Ja tänamattust neab asteil tallat kruus,
Ka Helmil harv ju naer, ta tihti nutab.

PÜHA SAAR.

Lely Kempini* suvijutt.

Rannal seisis maalijatar ning ootas laeva, mis talle pidi tooma Eriku ja Mareti väikese orvu*).

Suvituul tuli merelt, paiskas valget merivahtu ranna kividele, puhus tema riietesse ning mähkis need siis jälle ümber tema keha.

Kui purjek ikka veel nähtavale ei tulnud, luges ta — teadmata mitmendat korda — kirja, mis tuli nädalate eest ning äratas temas uuesti vanu aegu:

„Mulle on antud ainult vähe aega veel, mu Lii. Kuid enne kui lähen järele Erikule, kes juba üheksa kuud tagasi pööris päikese juure, kust ta pärit, neelatud kastepiisana, õndsasuvipilvena, annan sulle edasi meie päranduse.

Sa tead, et „mu rõõmus pois“ verekihtvitusse suri, kuid kuidas see tuli, ei tea sa. Me olime sõitnud nõmmele. Erik, Ingeborg ja mina. Kuum oli, ning tulipunase lebas kauge pind. Sääil kuulsime hirmunud karjatust, ning otsekohe jooksis Erik hüüde pääle. Uss oli nõelanud üht last, ja kui meie kohale jõudsime, kumardus Erik juba väikese val-

gejuukselise olevuse käe üle ja imes haava, rahulikult ning enesestmõistetavalt, nagu ei oleks see midagi. Hoolimata, et ta oma suu kohe mürgist puhastas, pidi kuidagi läbi väikese prao see koletu ta sisemusse tungima. — Ta suri sellesse.

Tookord, kui ta nii valurohkelt kannatas, oli mul esimene kord raske südamekramp. Sa tead, mu süda on alati lõõnud veidi liig kiiresti ja tormiliselt; kui sageli nokkisid mind sellega meie Müncheni päevil. Tookord alles sai mulle ja ka talle selgeks, et ka minu elu ei ole pikk. Siis oli meil hirm meie lapse pärast. Iialgi ei tohi senaatori proua, Eriku ema, ta hinge puudutada.

Minu surma puhul peab meie väike Ingeborg sinu juure jääma, sest et sina teda meie vaimus kasvatad. Kuigi elu meid lahku on paisanud, kuigi me aastaid üksteist pole näinud, su armastus — tunnen seda — on meile jäänud. Sa oed viimseil aastail teist teed läinud; kurvas-tusega nägime seda su piltidest. Rõõm on neist taganenud, andes ruumi väsimusele. „Külap leiab ta end jälle,“ ütles niisugusel puhul mu rõõmus pois ja tal olid säälluures ta hädad, uskuvad silmad. Mitte asjata polnud sa ta parim õpilane.

*) Orb — vaenelaps.

Kindlasti aitab sind Ingeborg sinu enese uuestleldmisel. Me istutasime talle rõõmu südamesse; see on kõik. Ta on harjunud endale ükski vallutama ilma. Lase tal su pühal saarel ümber joosta, ja kõik saab tema läbi elavaks...

Ingeborg oli minuga, kui viisime Eriku põrmu Norrasse. — Tead veel toda Müncheni õhtut, kui ta meile mõlemale jutustas, kuis kord Björnstjerne Björnsoni*) laip koju viidi, just nagu oleks ta olnud kuningas?!

Ma mäletan seda, nagu oleks see olnud eile.

Oli vaikne pühapäev aprilli lõpul, kui norralased fjordi poole lainetasid, et oma surnud luuletaja-kuningale viimast au osutada. — Aprill oli ta lemmik-kuu. „Seg valger mig April“, on ta ilusamaist lauludest, ja nüüd sõitis ta aprillil veel kord üle oma ilusate fjordide, läbi armastatud maa.

Kõikjal rahnudel seisis murruna inimesi, ainustki häält polnud kuulda, isegi fjord lebas peeglina, vaikne ja selge. Võis näha igat väikest merikarbikest põhjas ning jälle ja jälle sügavuses ruttavaid kalakesi. — Ja nüüd tõusis kirst nähtavale. Kõrgena seisis ta laevalael Norra lipu kaetuna; kaks sõdurit valvena kõrval.

Rahulikult ja aeglaselt liugles laev mööda; ka inimesed ei liigahtanud. Melhed seisis kõik paljapäi ning nende pilgud olid kirstule pöördud. Oli, kui oleks iga üksik oma surnud luuletajaga jumalaga jätnud.

Äkki, kogu selle vaikuse keskel kaigus Okasborgilt suurtükkide kuningasaluut, päästes valla sajakordse kaja, nagu hüüaks kogu Norra oma luuletajale jumalaga.

Sellest kõigest pidin mõtlema järjest, kui meie paat vabanes laevast ning libises aeglaselt fjordi, kus asus meie suvimaaja.

Onu Niels sõudis ükski.

Oli septembri lõpp, ringi ümber kogu fjordi seisis kased, mida Erik nii armastanud oli, tulipunasis ja ookerkollasis riideis, igale poole laotades endi kulda ning peegeldades vastu fjordiski, nagu tahtes võtta oma hõlma paati... — Ja kaskede varju sängitasime ka tema põrmu, nagu ta seda endale soovinud oli.

Ingeborg ja mina kandsime riideid, mis tal kõige armsamad olid. „Must värv tähendab tühjust, olematust,“ ütles kord rõõmus poiss, „muul kõigel on värv ja sära“, ja ei sallinud meie küljes midagi tuhmi musta. — Nii austame siis teda, kuigi me teda inimeste kommete järele ei leina.

Ma olen nii rahulik, vaatan enda ellu kui kaunisse orgu. Kõik oli nii hele ja valem, ning veel paistab päike Ingeborgile ja mulle ning küldab seda viimast aega. Jäta meid ükski. — Juba on hilja; laps viiakse sulle, Ela hästi.

Sinu

Marietta.

Nii käis kiri, mis tuli nädala eest ning äratas ellu möödunud ajad.

Ja nüüd seisis ta rannal ning ootas nende last, kes olnud talle armsam kõigist.

„Kolm ustavat“, nii oli neid ristitud rõõmsal Müncheni ajal. Lahutamatud olid nad olnud: Erik, Marietta või Maret, nagu teda hüüti ja mis nii hästi sobis „rõõmsa poisiga“, ja Lii*). See oli teine vilbe tuul, põhjamine tuul, mis aktisaali lendas, kui Erik sinna esimest korda astus. Siis polnud küll ainustki maaliõpilast, kes poleks armunud Eriku heledaisse juustesse, julgelt kumerduvasse ninna, jõuküllasesse kuiju, kuid veel enam ta rõõmsusse ning erksusse. Iialgi polnud nii palju hääd ning vajakku loodud kui tol ajal, kui ta õpetajana kõiki neid rahutud vaime kõita ning õhutada oli osanud.

Valkjad juuksed ning säravad sil-

*) Björnstjerne Björnson — Norra kuulsam kirjanik.

*) Lii — lühendus ristinimest Luise.

mad oli ta küll vist pärinud varakult surnud norralaselt-ema, ja iialgi ei suutnud ta nii kaasa kiskuda, kui jutustades tüüneist fjordest, kaljuüksildusist ja Norra maailmast eraldatuist lahtedest, mis olid tema igasuise puhkuse sihiks. Sest õieti sääl tundis ta ennast kodus, mitte Hamburis, jäigis senaatorimajas, millesse ta isa oma teise naise asetas, kes talle oma korrektsusega ja jäise külmusega iialgi õige ema aset ei võinud täita.

Millise vaimustusega olid nad too-

Mareti väike lendlev hing oli tema kõrval heledalt põlevaks leegiks muutunud, mis soendas kogu ümbruse, ja ta seni veidi pinnalise kunsti oli juhtinud alale, millel see kaunimaid õisi ning oksid ajas. Tema peen värvitunne ja haruldane oskus nõelaga ümber käia olid talle osutanud ta õige põllu. Ja nii võidi aastalt aastasse imetella näitustel ta peeneid patju, vaipu ning muid töid, millesse oli tikitud ning koetud julgeil värvidel lilleornamente.

kord lugenud Björnstjerne Björnsoni töid, ja mitte kaua, siis hüüti teda kõikide maaliõppijate seas „rõõmsaks poisiks“ luuletaja suurematu meisternovelli järele.

Teda huvitasid ka pea Lii tööd, milles midagi omapärast ning isiklikku oli, kuid ka ainult ta tööd. Ta silmad otsisid kaht teist silma, mis aasakestena üle kõikide asjade jooksid. Ta kuulatas vaid kärkeid tantsusamme ning Marietta, Lii parima sõbra naeru.

Nemad, Erik ja Maret, olid loodud üksteisele. Kui väga, seda nägi Lii mõni aasta hiljem, kui ta külastas neid mõlemaid Hamburis, nende kodus, kus Erik kunstitööstuskooli juure oli kutsutud.

Laps oli tookord veel väike ning võõrutamatu rinnast. Nad elasid kaugel väljal, kus muidu hamburilased õieti ei ela, ning Maret istus omaks „pühaks toiminguks“, nagu isa seda õnnelikult nimetas, aeda päikese paistesse.

Iial ei unustanud ta seda pilti.

Väike roosakas olevus oli oma ninakese kõvasti ema rinnale surunud. Üks kask puistas esimesi kollaseid lehti Mareti ruskesse juuksesse, mille all ta nagu sügavas, ilusas röömus lebas.

Ja nüüd tuli purjekas nähtavale ning kandis lapse talle otse sülle.

* * *

(Järgneb.)

ÕRN KOHT.

Teuvo Pakkala järele A. H. Tammsaare.

reeka kangelasest Achilleusest kõneldakse, et nooled ja odad tema keha haavamata sellest tagasi pörkasid. Kuid teine jalakand oli tal haavatav: see oli tema õrn koht.

Oma õrn koht oli ka mõlemal Peedul, ükskõik missugused kangelased nad muidu olidki.

Üks oli Veski-Peedu, nagu ta nime poiste seas tarvitati, teine ainult Peedu ehk — suurimas saladuses lausunud — Paljas-Peedu.

Veski-Peedu oli poiste seas kõige pikem, kuigi mitte kõige vanem. Kaunis kui nõmpepedajas, nõtkes kui kasevarb. Loodud merimeheks, kelleks ta pärast saigi. Tema-ealiste poistele oli auasjaks juba seegi, et ronisid fregati mastikorvini, aga Veski-Peedu ronis ülemisele raale ja lamas siin selili. Ei olnud seda süllakäsipuud, millel tema poleks julgenud kõndida, ei nii laia kraavi, millest ta poleks üle hüpanud, ega aeda, millest ta üle poleks saanud. Tema oli ainuke, kes käis maneeshi, linnaservas oleva vana tühja sõjaväekasarmu katusel, kuhu polnud redelit, ja mille koerakaelanurgad olid laudadega löödud. Parimad ronisid küll räästani, kuid siin pani nurga väljaulatav päälislaud võitmatu takistuse ette. Asjatu oli kõrgemale püüda, nii asjatu, et Veski-Peedu vaevaks ei võtnud räästa alla katsudagi ronida. Aga kord pistis teisel Peedul hull mõte pähe öelda:

„Lähnen õige käin säääl maneesi katusel.“

Lähnen õige käin! Aeva nagu viiks sinna käsipuuga varustatud trepp. Ja poistekarja imestuseks läks ta joostes nurga juure

ning hakkas ronima. Aga poiste põnevus lõppes sinnasamasse, kuhu Peedu roniminegi: räästa alla. Säääl oli Paljas-Peedu ennegi käinud, nii et selles polnud midagi uut, ja poisid lagistasid naerda ning hakkasid pilkama.

Paljas-Peedu oli eksinud: tema oli ainult naljatades hoobelnud, ent teised pidasid seda tõeks. Ja nõnda oli ta oma väärtuse ja au ettevaatamatul viisil mängule pannud. Kuid tema oli tark poiss, tema ei öelnud: Eks te, rumalad, mu nalja ei mõista? Siis oleksid teised just pilganud. Maha saades kergitas ta rahulikult pükse, mis peene nõõri varal ülal seisid, ja küsis:

„Kas Veski-Peedu saab?“

Poisid üksteisele ammuli suul otsa vahtima aeva nagu küsides: õige jah? Ja tummalt mõttesid nad endamisi: keegi ei saa maneesi katusele! Aga teisest küljest jälle: kuhu Veski Peedu ei saa? Ja nõnda seisid poiste ees kaks võimatust: võimatus kellelgi maneesi katusele saada, võimatus, et Veski-Peedu sinna ei saa.

Vaikivaid poisse vaadates naeris Paljas-Peedu, et kas hakkavad ehk naljast aru saama. Kuid üks poiss, kõige tühisem teiste seas, niisugune, keda ei peetud üsna mõistlikukski, ütles hooplemata, täies usus ja usalduses:

„Külap Veski-Peedu ikka saab.“

Keegi ei pooldanud rääkijat, kuid Paljas-Peedu heidutuseks ei vaielnud ka ükski vastu. Nõnda siis oli asi halb. Paljas-Peedu mõistis, et ei ole mingit kasu sellele kohtlasele seletama hakata, et sinna päälle lenda va linnu keegi ei pääse, sest see kohtlane oleks ikkagi väitnud: Küll Veski-Peedu saab.

Et asja ühe hoobiga otsustada, ütles Paljas-Peedu:

„Veame kihla.“

„Veame päälegi,“ vastas kohtlane poiss. Paljas-Peedu jahmatas.

Teised poisid hakkasid irvitama ja kuul-dus hääli:

„Peedu ei julgegi kihla vedada, janes püksis.“

Peedu määras rasked tingimused.

Kohtlane poiss oli siiski kõhklemata nõus.

Nüüd läks asi põnevaks.

„Küül sa, vilets, kaotasid nüüd suuresti,“ haletses Paljas-Peedu. Ta haletses tööpoolest oma seltsimeest.

Kuid kohtlane poiss ütles vägevalt:

„Senatis pole veel otsustatud, kumb meist kaotab.“

Mõned poisid kaldusid kohtlase poole, kuid teised olid kindlad, et tema iseenesestki mõista kaotab.

Noh, ei jäänud muud üle, kui mindi Veski-Peedut kogu hulga ja suure müraga otsima.

Veski-Peedu hoidis väikest öde, kuna ema millegi pärast linna oli läinud. Tema seletas, et tema enne ei saa, kui ema koju tuleb, sest last ei või üksi jätta. Aga teiste meelest oli asi nii tähtis, et selle pidi kohe otsustama, ja sellepärast soovitasid nad, et tüdruk võetagu kaasa, kui raskuke tema ikka on. Nõnda mindigi, Veski-Peedul Liisa süles, kes maneeshi juure jõudes liivale mängima pandi, kus talle keegi pagari poeg taskust, oma alalisest tagavaraaidast, tüki saia mugida andis.

Veski-Peedu vaatles nurka siit ja säält, raputas kahtlevalt pääd, kuid viskas siis mütsi maha ja hakkas kassina kiiresti ronima. Poolel teel peetus ta äkki ja ütles:

„Vaadake, et laps ei nuta.“

„Küülap me seda!“ hüüiti vastu ja taskust tuli Liisa teisegi kätte tükk nisuleiba. Aga Liisa ei hoolinud sellest, vaid vahtis ärevalt otsides poistekarja.

„Liisa! Vend on siin!“ hüüdis Veski-Peedu ja teda nähtes naeratas Liisa lõbusalt ning lehvitas rõõmutsedes käsi.

Räästa alla jõudes kobas ja katsus Veski-Peedu, aga ei leidnud sobivat pidepunkti. Ta jäi juba liikumatuks, toetades keharaskust varades olevatele sõrmeotstele ja var-

vastele, kuna ta pääd taha poole õiendades ülespoole vahtis. Näis mõnda, et ka tema tee lõpeb sinnasamasse, kuhu oli lõppenud teistelgi. Aga silmapilkse vaatlemise järele pani ta oma teise käe nurga päälislaua serva mööda ehituse umkapoolele ja sirutatud käega haaras ta lauaservast kinni. Sõrmi paar korda seades heitis ta enda ühe käe otsa rippuma, nõnda saades hoone umkapoolele, kus tema keha kõrgel seinal kellatiltutina kõlkus.

Hirmus! Poistekari seisis ja vahtis hinge kinni pidades.

Välke Liisa naeris heledasti.

„Armuline jumal... Taevane isa... armas Peedu...“ kostis hädatsev hääl. Veski-Peedu ema oli siin ja palvetas.

Nii pea kui Veski-Peedu keha oli kõlku-misest seisma jäänud, kergitas ta end käsivart kõverdades ja sai nõnda lauaservast ka teise käega kinni.

Poistekari tõmbas kergemalt hinge. Nüüd polnud enam nii hirmus, sest ta rippus juba kahe käe otsas. Aga kuhu ta siit pääseb? Jalgel pole mingit tuge, need siplevad asjata õhus, nõnda ei saa ta ju käsi kuhugi nihutada. Ei saa üles ega alla. Ja all oli otsmise ukse läve-eelne kiviprügitus, kuhu kukub.

Veski-Peedu ema jooksis lähemasse maija abi ja redelit otsima.

Veski-Peedu rippus silmapilgu liikumata: ta puhkas teist kätt, mis kannatas kõva jõupingutust, sest et keha ainult tema varal kõlkus. Aga siis tõmbas ta oma käsivarred kõverasse, tõstes pea nurga päälislaua tasapinnale, hakkas hammastega lauaservast kinni, jäi hambaid pidi rippuma ja — käed olid vabad. Mõlema käega haaras ta siis katuse viilulauast kinni, tõstis pisut oma keha, sai teise jala nurga päälislauale, siis mõned osavad liigutused — ja juba oligi teime kõhuli hoone katusel. Istukile pöördudes vaatas ta alla ja hüüdis südamlikult naervalt hääl:

„Liisa! Kus veli?“

Liisa pahvatas üsna südamepõhjast naerma, nagu kodus vennaga peitmist mängides. Ja ta lehvitas oma käsi, nagu tahaks ka tema katusele.

Veski-Peedu laskus räästale ja ilma et

teised tema mõtet oleksid aimanud, hüppas ta lennates liivale, vähe maad Liisast eemale.

„Murrad jalad, kindlasti.“ hüüti.

Kuid kõigi rõõmuks, mis pahvatas naeruks, hüppas Veski-Peedu jänesena kükkakil Liisa juure, püües teda pääga, kuna see nae-

ris ja rõõmustades venna punaseid juukseid rebis.

Need Veski-Peedu punased juuksed olid tema õrn koht.

Kui mõni seltsimees südametälega või maadlemisel ägedaks saades tema juustest kinni võttis ja rebis niipalju kui jõud lubas.

siis ei teinud ta sellest väljagi, naeratas ainult, nagu kisuks väike õde teda karvust, mis näis talle aina lõbu valmistavat. Aga juuste pilkamist — seda ta ei kannatanud.

Õigupoolest polnudki tema juustest midagi pilgata. Selle vastu olid ta juuksed ilusad, ilusat karva ja käharad. Vahete vahel, kui päike sobivalt nende pääle paistis, loitsid nad aina kui punastes leekides. Kord oligi keegi laps Veski-Peedu pääle näidates öelnud: Põleb! Siit ep oligi tekkinud see Veski-Peedut tabav rumal nali: „Veski põleb.“

Need kaks sõna ajasid Veski-Peedu kohe teiste seast minema ja ta läks piht vimmas, ilma tagasi vaatamata. Nutmaski oli teda sellepärast nähtud. Ja et ta kunagi kedagi ei karistanud, sellepärast võis igauks kergesti seda sõjariista tema vastu tarvitada, ükskõik kui tihhisel põhjusel, põhjusetagi, ainult kiusu himust.

Üsna teistsugune oli teine Peedu — Paljas-Peedu, nagu teda poiste seas hüüti, mitte aga tema enda kuuldes, sest see nimi oli jälle tema õrn koht. Häda sellele, kes seda puutus!

See nimi oli nõnda sündinud, et poiste teada polnud Peedul liignime, kuma ju vanemad inimesed temast rääkides aina ütlesid: See Karulombi Madli poeg. Poistel polnud muidugi aega nii pikka nime tarvitada. Ainult Peedu nime kandis ta seni, kui Veski-Peedu tuli ihes oma vanematega teisest linnaosast siia osasse. Siis olid siin Veski-Peedu ja Peedu. Kuid see kõlas pahasti. Nii siis Veski-Peedu ja paljas Peedu.

Nimi oli seega üsna süütu, kuid pisut nalja maiku. Ja selle maigu tegi keegi nutikas poiss mõistetavaks, mõeldes rumala nalja: Paljas Peedu kui põialpoiss, ei püksi ega särki. See huvitas poisse — ehk paljukes on poiste huvitamiseks vaja! Aga Peedu pahandas — paljukes on sellekski vaja, et asjaomane pahandaks! Ja poiste rõõm lõpes lühidalt. Paljas-Peedu andis nutikale poisile tulise kõrvalopsu.

Siit alates ei sallinud ta enam Paljas-Peedu nime. Sel silmapilgul, kus ta seda nime kellegi suust kuulis, puges ta kõrvale või andis rusikahoovi, millest õnnetu karistatu kui välgu rabatuna maha langes. Har-

va pääseti tema eest pakku, ka väljas. Ta lendas kui nool järele, oli enne kui aimata võidi kraest kinni ja siis sadas hoope kui rahet, sest ta andis pisut ka „jooksuvaeva eest“. Pakku pääsedes hoiti oma nahk ainult järgmiseks korraks, esimeseks kokku puutumiseks. Tema ei unustanud ega annud andeks, ei nõrkunud paludes ega sulanud meelitades, isegi kingituste pärast mitte. Tema oli paimumatu.

Kord tõi poistekarjale, kes oli kuningaspalli löömas, keegi seltsimees teate, et Paljas-Peedu võtnud varga kinni.

Teatetooja oli väike küürakas olevus, terane ja toimiv, pisut naljakas mehike, kes sõnades alati tõsine. Kirglikuna spordisõbrana oli ta suur Peedude imestaja, nii et ta lahkkel käel neile ristsete saia jagas, mida temal oli rikkalikult ja sagedasti, sest tema ema oli ämmaemand. Paljas-Peedu oli tema jumal. Tema ise oli seda suurt sündmust näinud, oli käinud seda majades jutustamas sõpradele, tuttavatele ja võõrastele ning oli siis siia platsile jõosnud, nii et hing kippus kinni jääma.

Poiste mäng jäi pooleli, kõik koondusid maratonijooksja ümber kuulama, ühte hunkusse nagu lambad.

Lugu oli lühidalt järgmine:

Peedu näeb meest mööda tänavat jooksmas ja kaugemal teised mehed tema järele hüüdes: Võtke varas kinni! Mees põikab kuhugi hoovi. Peedu järele. Mees kargab majadevahelisele aiale, et pääseda teise hoovi. Aga sel silmapilgul, kus mees on kõhuli aial, kargab Peedu talle kui ankur jalga. Mees siputab jalgu, aga Peedu on kinni kui takjas. Mees laskub maha ja raputab Peedu jalast lahti, kargab uuesti aiale, kuid nüüd on Peedu jällegi jalas kinni kui tragi koer. Mees laskub teist korda maha ja tõmbab pussi tupest. Kuid nüüd kuuldub hää! Seisa, mees, muidu lasen! Politsei oli päralt jõudnud.

Maratonijooksja lõpetas oma jutustuse ülistusega:

„Ei kogu Soomes ega Timpuktuski ole teist niisugust poissi kui on Paljas-Peedu!“

Tihedast poistekarjast läbi tungis kiiresti kangelanäe ise, kes jutustuse ajal oli kohale

saabunud. Õelana asetus ta jutustaja ette ja kähises tõrevalt:

„Mis sa ütlesid?“

Kõik mõistsid, millest oli küsimus: lubamata nimest. Ilmusid kaitsjad. Seletati, et süüdlane oli Peedu ainult kiitnud ja ülistanud. Keegi, kes Peedu tulekut oli märganud, ütles:

„Kuulsid isegi, kuidas ta sind ülistas.“

„Aga milleks oli tal tarvis nõnda öelda?“

Paljas-Peeduks, mõistate!

Kinnitati ühel häälel, et süüdistatav oli seda sõna ainult üks kord tarvitanud vaimustushoos.

„Ei kordagi ega kunagi!“ kõlas seadus.

Peedu Homeros palus, et Peedu teda rohkem ei lööks kui aga ühe korra laba käega palgele vaksa maa pealt.

Selle võrra paindus Peedu. Aga maratoni jooksjärgi nägu oli kogu päeva kui poolkiips palukas: üks pool punane, teine valge.

Nii kõigutamatu oli see väike, kuid tüse, muidu aina hääs tujus ja naerev, aga vihas õelapilguline ja löömises nobe ning väle Peedu.

Ises tema ei tarvitanud teiste kohta kunagi pilkenimesid ega puutunud nende õrna kohta, isegi vihameestel mitte — pääle ühe korra oma kaimu ja kaaskangelase kohta ning sedagi iseenda kui ka teiste imestuseks üsna halva tagajärgega.

Poistesalk oli siis Pikasillal, ühel kaugele merre ulataval lainemurdja ninal õngitsemas. See oli teatud tuulte aegu eriline õngitsemispaik, kust sai palju suuri ahvenaaid. Aga sellepärast pidi tema pärast ka sagedasti võitlema. Nõnda pidi poistesalk õngitsemispaiga müüdkimativõtjailt valdama ja pärast seda rohkearvuliste kuusiksaarlaste päätetungimise tagasi lööma.

Kõvasti ja kurjasti oli pidanud poistesalk võitlema, kuid selle vaeva ja kangelaslikkuse tasus kalajumal haruldaselt rikkaliku saagiga.

Ei tea, mis võis veaks olla, et Ahti Paljas-Peedu vastu sõbralik ei olnud. Kui teised ahvenapatakaid sillale kiskusid mis suutsid, siis sai tema ainult üks või teine kord nagu eksituse tõttu mõne kõige rumalama ahvena, nagu Veski-Peedu naljatades arvas.

Õnnetu Peedu katsus paigast paika liikuda, võttes selle poisi koha, kes kõige enam sai. Selle talitusviisi pärast hakati nurisema. Aga Peedu seletas, et temal on õigus tahtmist mööda paika valida:

„Vaadake!“

Ta näitas oma pükse, mille teine säär oli kuni harudeni lõhki. See oli märgiks, et tema oli kaasa võidelnud.

Teised vaikisid. Pidi tunnustama, et Paljas-Peedu oli võidelnud kui mees. Ja nõnda heideti sellele alla, et kui Paljas-Peedu ainult kellelegi märku andis oma kohalt lahkuda, siis kuulas teine teda kui alandlikum alam.

Siis sai Veski-Peedu suure ahvena, ahvenate ahvena, nagu ta ütles. Varsi tõmbas ta teise peaaegu sama suure. Siis tõusis Paljas-Peedu püsti, läks Veski-Peedu juure ja andis talle märku kohalt lahkuda.

„Õngitse, veli, mis sa tühja isandat mängid,“ lausus Veski-Peedu naljatoonil ja tegi nagu ei paneks ta teise Peedu nõudmist tähelegi.

„Mina tulen siia õngitsema,“ ütles Paljas-Peedu.

„Sina käid ja rikud kõigi kalaõnne. Veevaim ei hooli sinu halvust liimukaist. On vististi kusagilt halva haisuga prügihunnikust,“ rääkis Veski-Peedu talle omapärasel naljataval kõnetoonil ja aeglusel.

„See on minu asi,“ ütles Paljas-Peedu ja komandas: „Mine, et ma siia pääsen.“

„Kuhu siia?“

„Siit kohalt õngitsema, lollike, kas sa ei mõista?“

„Ei siia mahu, kallid kaim, siin on juba veski ja Peedu,“ vastas Veski-Peedu ja tõmbas jällegi ahvena välja.

„Sellepärast mine sina siit ära,“ ütles Paljas-Peedu juba ärritatult.

„Mitte veel, küllap sina muidugi siia mahud: tule istu minu sülle,“ lobises Veski-Peedu ahvenat õngest päästes.

Teised poisid naerma.

Paljas-Peedu tähendas poistele, et Veski-Peedu ei olnud võitluses, ei mativõtjate ega ka kuusiksaarlaste vastu, vaid oli palju hiljem tulnud.

„Kui olid varem siin, siis oleksid selle paiga valinud ja kõik suured ahvenad välja

võtnud, nii et minule sedagi poleks jäänud.“ ütles Veski-Peedu suurt ahvenat tähendades, mille jällegi veest välja tõmbas.

Paljas-Peedu märkas, et tema ei saagi kaimu paigalt minema, kuna see ju kõigele naljatoonil vastu vaidles, mille üle teised hääkskiitvalt naersid. Rüdlemiseks polnud küllalt põhjust ja vaevalt oleks see mõttesegi tulnud, kuna ta ju varemalt kunagi polnud Veski-Peeduga riieunud, nii et see oleks temale täiesti tundmatu asi. Ta ei pannud enam rõhku Veski-Peedu kohale pääsmise päälle, vaid temale tegi see muret, et tema oma ettevõttes alla jäi, nii rumalasti alla, sest teised naersid teda juba tema tegevuse ta oleku pärast, viskas ju Veski-Peedu, kes kala õnge otsast lahti sai, õnge uuesti vette.

Paljas-Peedu läks eemale ja astus õngitsejate rea teise otsa ning siis kuulus naeruturtsumist. Aga Paljas-Peedu arvas: las nad naeravad, küllap nad ka Veski-Peedut naeravad. Ja kaugele rea teise otsa istudes ütles ta õnge vette visates:

„Veski-Peedu ae!“

Selle pääle vastas Veski-Peedu:

„Ae, ae, kaim! Kas kala näkib juba sinu keppi?“

„Ei, ainult veski põleb!“ oli Paljas-Peedu vastus.

Piki rida käis niisugune naeruvaling, et see kostis kui plahvatus. Ja poisid hiilisis vahtima, mis näoga Veski-Peedu nüüd ära läheb.

Kindlasti hakkab müüd nutma!

Veski-Peedu istus paigal ja kui naer vaikinud, ütles ta:

„Kuule, kaim! Mina ei saa ahvenate pärast veskit kustutada. Aga jookse sina, sul on niipalju vaba aega.“

Poisid jahmatasid, aga Paljas-Peedu mitte. Tema tõusis ja ütles:

„Poisid! Vaadake, mina lähen tulekahjule.“

Õngeritva käes hoides jooksis ta tihedalt tippsammel, nõnda kiiret jooksu jälgides. Jooksis Veski-Peedu juure. Juhtis õngeritva kui veetoru Veski-Peedu pää kohta ja sihistas suuga, matkides seega veejoa voolamist.

Õngitsemine katkes, kõik tõusid seda uut

etendust vaatlema. Peedugi tõusis püsti. Tema korjas rahulikult oma kalad ja asjad kokku minekuvalmis. Paljas-Peedu vaimustus veetoru mängides: suu sihises ja vihises, ragises ja paukus, nagu määratu jõuga torust tungiv veejuga. Ja poisid lagistasid naerda.

Keset seda vägevast veetorutamist pöördus Veski-Peedu oma kaimu poole ja nagu märgiks, et sellest aitab juba, tõstis ta püsti oma — põidla.

Poiste naer lõigati kui pussiga pooleks, sest kõik jäid põnevalt ootama, mis järgneb sellele ootamata pöördele.

See põial oli nii tähelepanemisväärselt püsti, et Paljas-Peedu jättis silmapilk jahmatanult veetorutamise ja toru ise kukkus maha, nagu oleksid käed oimetunud.

Kui ka kõige ärritavamal häälel oleks naljatanud: „Paljas-Peedu kui põialpoiss, ei püksi ega särki,“ siis poleks see Paljas-Peedut nõnda vihastanud, kui see Veski-Peedu püsti, tumm põial.

Kuidas see õige sündis, seda poleks võimud keegi seletada, aga ainult konra välgatas Paljas-Peedu käsi ja Veski-Peedu langetas nii pikk kui ta oli sillale maha, nagu oleks teda pussiga pistetud.

Veski-Peedu tõusis kui vedru visatuna püsti ja siis polnud muud vaja kui aga mõned väledad liigutused ning Paljas-Peedu solknes käte otsas tema pää kohal kui kerge heinakott. Ja näis nõnda; et ta mõtleb oma vihamehe vastu silda virutada, nagu ta seda oli teinud ahvenaga, teda tappes.

Tema nõtke keha tegi võimsa liigutuse ja Paljas-Peedu lendas kui pakk üle pääkaela — merre.

Pauhti! Vesi pritsis kõrgele üles ja sillal seisvaile poistele vastu silmi. Veepinnale jäid Paljas-Peedu pruunid püksid suure vullina laineis hõljuma. Ja haudvaikus lausus Veski-Peedu poistele, häätujuline ilme lapselikus näos:

„Poisid, kas veski ikka veel põleb, või kustus juba?“

Poisid silmitsesid teda tummalt kui võõrast isikut, keda pole kunagi enne näinud. Neile näis ta müüd nii suurena, hiiglasena, kes oleks võinud kogu nende karja kui udu-suletordi merre puhuda.

Ja nemad olid seda hüglast pilganud, ilma mõtlemata ja arvamata, et tema oleks võinud igaihe neist oma sõrmel kokku lit-suda, lõmastada, nagu nemad seda tegid ve-reimeja sääsega.

Poisid kokkusid!

Veski-Peedu läks oma teed, õngeritv õlal ja suur kalakimp vitsa otsas käes rippu-des, läks tagasi vaatamata. Poisid vahti-sid üksisilmi talle järele kuni ta enam ei paistnud.

Siis ütles keegi:

„Miks ta meid kunagi ei ole karistanud?“

See loll poiss ütles:

„Pole vist viitsinud meid viletsaid.“

Paljas-Peedu ujus silla poole, püksid hammaste vahel. Teiste sekka jõudes viskas ta märjad püksid lajatades sillale, ase-tus soriseval särgil poiste ette seisma ja häälel, nagu hoopleks ta oma vägitembuga, hüüdis ta:

„Näгите, poisid, kuidas ta mu viskas?“

Nikutati pääd.

Paljas-Peedu tõstis nagu vannet vandu-des oma parema kää ja ütles:

„Poisid! See Veski-Peedu on jumal!“

*

Teised olid alles laste kirjas ja laste tege-vuses, õngitsemas silla tipul avamere ääres, kui suur fregatt pinevail purjil läks päikese-lisele ja lainetavale merele, ning küürseljaga maratonijooksja tuli lõõtsutades ja näitas laeva poole, lausudes:

„Seal nad nüüd lähvad, need Peedud.“

Nemad olid juba merimehed.

Läksid suure ilma ronima mehe tasa-pinnale.

Nüüd kuuldub teine neist, Veski-Peedu, olevat kapteniks oma väikesel laeval, mil-lega purjetab suurtel maailmameredel, teine Peedu — tüürimeheks väljamaa aurulaeval. Kuuldavasti on mõlemaist saanud auväärt mehed. Mis viga auväärt poisist auväärt meheks saada!

Kokku saades jutlevad lapseea rumalus-test, naeravad nende ja oma nõrkusi. Paljas-Peedu naerab põialt ja teine Peedu veskipõ-lemist. Vaevalt märkavad nad, et neil mõ-lemil on praegugi oma õrn koht, kuigi see on paika vahetanud. See on neil nagu kõi-gil teistelgi. Sellest ei pääse keegi enne surma — siis pääseb.

Kuidas süüa.

H. Fletcher'i jär. R. R.

Sõmine, mida meie päevas mitu korda toimetame, on nii enesest mõistetav asi, et meie ei taha uskuda, et ka selles veel säädusi võib olla, mida me ei tunne või mida me ei ole osanud silmas pidada. Ometigi on siin niisugused kaljukindlad reeglid valitsemas, mille täitmine või täitmata jä-tmine määrab ära meie hammaste, kurgu, sisikonna eluea: meie rõõmusmeele, ühe sõnaga meie elu ja tervise.

Et keegi meie lugejatest asjata ei tarvit-seks sellepärast kannatada, toome need tu-lusad säädused siin kord uuesti päeavalgele:

Sõõ ainult siis, kui selgesti märgatavat sõõgiisu tunda on. Mitte kell, vaid nälja-tundmus peab sõõgiaegade määraja olema. Nii on enamasti ainult kaks korda päevas tarvis süüa.

Kõva toitu näri niikaua pikkamisi ja tä-helepanemisega, kuni see suus täiesti pee-neks on muutunud. Siis läheb ta kõrist kergesti alla.

Need osad toidust, mida peeneks teha ei saa — nagu liha narmad, kestad, koorad, aiaviljakiud, marja ja õuna seemned, pirni kivid jne., võta suust välja, kui nad on ära näritud. Nad koormaksid ainult asjata soo-likaid, ilma et organismile mingit kasu saa-daksid. Selle nõude läbiviimiseks on hää, kui õige väikesed suutäied võe-taks e. Pehmeid pudruseid toite on kõige parem leivaga, kuiva saiaga ehk kuivikutega ühtlasi närida; keedetud mune tuleb alati leivaga süüa.

Vedelat toitu võta suutäite kaupa, sega seda süljega ja ime siis alla. Veit võib sa nagu ennegi ettevalmistuseta juua. Suppi, piima, isegi veini, mida õteti juua ei tarvit-seks — võib ainult süljega segi õige väikes-tes osades juua.

Puuvilja ja kompotte (magusaid sõõke) peab nagu kindlat toitu võtma.

Ära sõõ ega joo midagi palavalt, aga ka mitte külmalt. Hambaid ja kurgulage ei tohi liig palava ehk liig külmaga ära rikkuda.

Italgi ei tohi söögi juures juua. Kindlate toitude jaoks on ainus vedelik, mis neid kergelt alla minna laseb: see on sülg. „Mina ei saa muidu süüa, kui pean selle juures jooma“, ei tähenda muud kui „mina ei taha või ei saa närida, vaid neelan parem toidu närimatult alla ja kergendan seda loomuvastast söömist joomisega“.

Söö ja joo suure tähelepanemisega. Sellel on kõige suurem tähtsus! Igasugune jutuajamine on söögi juures sama halb kui aja-

lehtede ja raamatute lugemine. Toidu vastuvõtmine nõuab ärksat tähelepanemist; meil on selkorral verd kõhus tarvis ja mitte pääs. Iga päev peab kolm korda viisteistkümmend minutit peab ka kõige suuremal tuisupääl aega üle jääma. Iseäranis maksab see eeskiri aga haigete kohta! Kes söömise ja joomise juures juttu vestab, ei tea, kui palju ta sööb, laseb söönuksaamise tundmuse tähelepanematult mööda minna ja kaotab vältisuse oma organismi üle.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

Surmavaikus valitses õues Pablo ereda karjause järele. Maria hüüule ei kostnud vastust.

Don Antonio ja sennor de Fonseca jooksid püsse käes hoides välja, kuna Mendez ettevaatlikult rõdule jäi. Valvekorral olevad vaguerod olid näinud meestesalka, mis kiiresti kadus metsa poole. Kütt Tamay lähenes rõdule, ta polnud vähematki näinud. Don Antonio kartis pääletungimist ja käskis mitmes kohas süütada suured aohonikud, et valgustada ümbrust. Aga kõik jäi rahulikuks, ei nähtud midagi, mis oleks lasknud oletada vaenlaste lähedalolekut.

Donna Inez oli mures, Maria meelt heitmas. Keegi ei mõelnud magamise pääle.

Pärast keskööd tuli üks vaguero metsast ja teatas, et indiaanlased pimeduse pääle vaatamata teele olla asunud. Kuna nad õõ saabumisega vahipostid välja olid pannud, ei saanud ta laagrile küllat lähedale tungida. Ta ei olnud midagi kahtlast näinud.

Ka pääle selle sõnumi ärakuulamist ei vähendanud don Antonio ettevaatusabinõusid, sest hulkuva Indiaani salga poolt võis ikkagi karta pääletungimist üksikult asuva hacienda pääle. Kodusõda möllas maal. Kuid pärast segamatud ööd saabus hommik.

Pablo jäi kadunuks.

Kütt Tamay ja kaks vaguerot, tuntud haruldaselt osavate jälgijatena, ruttasid metsa indiaanlaste mahajäetud laagri juure. Indiaanlased olid oma hobueeslite ja hobustega edasi põhjapoolse rännanud, millest tunnistasid laiad selged jäljed. Jälgijad järgisid neile mõne legua*), ei leidnud aga midagi, mis oleks kahtlust äratanud, ehk Pablo salga hulgas viibimist tõendanud. Tamay oli kogenud metsaelanik, kuid vaguerod ei jäänud talt milleski järele, mis puutus tähelepanusse ja leidlikkusse, ning kui kütt tähelepanematult ihest rohus lamavast asjakasest mööda sammus, silmas seda ühe vaguero pilk; see oli väike kaelarätt, mida Pablo tihti kandis. Mitte kaugel säält leidis teine karjane laperguse tinajupi, nagu neid rinnal kandsid peaaegu kõik indiaanlased, ihes rebenenud nõoriga selle küljes. Ühel küljel oli pühakuju, teisele oli täkitud mingisugune märk, mis koosnes hulgast üksteisest läbipõimuvast kõverast, lingulisest joonest. „Sest jätkub,“ ütles vanem vaguero, „põõrame ümber, meie teame nüüd,

*) Legua — Hispaania penikoorem = 6,7 klm.

mida teada tahtsime. Need indiod on Pablo kaasa vedanud ja —“ ta hoidis Tamay silmi ees tinajuppi selle poolega, millele olid täkitud imelikud jooned — „missugune rahvas tarvib sarnaseid märke?“

Indiaanlane silmitses seda tõsise näoga ning raputas siis pääd: „Tamay ei tea seda.“

„Noh, mehike, siis tahan sulle seda öelda. Need olid mayad, kes siin laagris olid, ainult need indiod kannavad sääraseid paganlikke kriipseldusi ühel tinajupi küljel.“

„Siis oled sa minust targem.“

„Võib küll olla,“ vastas vaguero.

Daamid del Rocas olid väga kohkunud, kui kohale jõudis teade, et indiaanlased Pablo arvatavasti kaasa on vedanud. Maria nuttis ja kaebas valjusti oma venna pärast. Teatud üllatusega kuulasid herrad vaguero väidet, et indiaanlased, kes lähenenud haciendale, olevat mayad.

„Ning sa pidasid neid chiapateekideks, Tamay?“ küsis don Antonio tigrerot.

„Pea neid praegugi veel selleks,“ vastas see kuivalt.

„Rumalus. Sü vaguerol on päris õigus,“ tähendas sennor da Fonseca, „muidugi olid nad mayad, kuidas satuksid ka chiapateegid siia? Aga et nad sinu Indiaani poisi kaasa vedasid, selle asemel, et tal kõri läbi lõigata, see imebast mind.“

„Võib olla, leiame veel ta korjuse,“ ütles don Antonio tasase häälega. Kõvasti lisas ta juure: „Ma ei kahtle selles, et poisi karjatus meid päästis pääletungimise eest.“

„Ja Pablo,“ ütles donna Inez liigutatult, „ohverdas end meie eest.“

„Näed sa nüüd, isa,“ kaebas Mariä pisarsilmil, „kui hää ja rüütlik ta on. Oh, päästa tema nende kurjade inimeste küüsis! Vahetpidamata saan ma oma venna järele nutma.“

Ta valu oli siidantlõhestav.

„Rahustu, armsam, rahustu, kui Jumal tahab, annab sulle Pablo tagasi! Poiss on tugev ja tark, küll ta leiab võimaluse end vabastada.“

„Ei, sa pead teda aitama, sa oled vägev haciendero ja sennor da Fonseca aitab sind. Te peate mulle venna tagasi andma.“

Don Antoniot liigutas tema lemmiku häda ning naise valus nägu, ta püüdis neid rahustavate sõnadega trööstida.

„On nad ta kaasa vedanud, siis vabasta-

vad nad ta kindlasti hää lunastusmaksu eest ning meie ei taha kitsid olla. Mõne päeva pärast on Pablo jällegi siin. Ära nuta, mu tütreke.“

„Tule, Maria,“ ütles donna Inez, „lähme ja palvetame ta eest püha jumalaema poole.“

Ta võttis noore neiu ümber kinni ja talutas ta väiksesse kabelisse härrastemaja kõrval.

Mõlema võõra haciendero päale ei näinud Indiaani poisi röövimine noore neiu valu päale vaatamata suuremat mõju avaldavat; tigrero seisis rõdul harilik sünge ilme näos, kuna vaguerod, kes donna Mariat väga armastasid, teatud kaastundmust avaldasid.

Don Antonio pööris nüüd vanema karjase poole: „Mis on sinu arvamine, Pepe, kas veavad nad poisi endiga ühes või tapavad ta?“

„Usun esimest,“ sennor, sest kui nad teda tappa tahtsid, võisid nad juba siin talle oda siidamesse vajutada. Don Pablo on väle ja tugev nagu panter; küllap see neile kangu-tada andis, kuni nad ta taltsaks said.“

„Aga ma ei mõista, mis põhjusel nad ta kaasa veavad?“

„Need mayad mägedest —.“

„Nii jääd sa oma arvamisele, et need olid mayad?“

„Jah, isand. Need mayad mägedes püsi-vad kõik alles oma vanas inetus ebausis.“

Kes teab, mis nad poisiga kavatsevad teha?"

„Mulle näib peaaegu,“ ütles sennor Fonseca, „kui oleks kogu see päaletungimine korraldatud ainuüksi Indiaani poisi röövimise otstarbeks, sest seni pole veel ühtki teadet, et see salk oleks puudutanud veel kellegi vara ehk elu. Mis sa arvad, tigrero?"

„Quien sabe*!)“ vastas see lühidalt.

„Mulle tärkas ka juba sarnane mõte,“ ütles don Antonio. „Aga, mis põhjus võis neil olla Pablot röövida?"

„Võib olla, soovivad nad oma keskel näha kedagi oma suguvõsast, kes sinu hääsüdamluse tõttu üles on kasvanud kõiges vanade kristlaste tarkuses,“ ütles sennor Mendez irvitades. „Pah, d'Irola, mis puutub see kõik praegu meisse? Sarmiento mäss annab meile juba küllalt mõelda. Kui ei suudeta seda röövlipäälikut kohe esimese päaletungimisega purustada, lõikavad nad meil kõigil kõrid maha. Pean kojupoole teele asuma, don Antonio võib olla on mayad ka minul külas käinud. Niipea kui kuulen mingit uudist, teadustan sulle sellest kohe.“

Ka Fonseca teatas, et alustab kojusõitu, ning peagi ratsutasid mõlemad caballerod oma teenrite saatel minema.

Don Antonio, kellele tigrero olek ei meeldinud, käskis teda lahkuda. Ta ei kahelnud, et Tamay samuti kui vaguero ära oli tunnud võõraste indiaanlaste kuuluvuse mayade hulka, seda rohkem, et ta ise oli pärismaalane ning, kuigi ta ise tarvitas ainult xinkade keelt, teda mayaks peeti. Kõik see äratas hacienderos umbusalduse.

Kui ta oma kahe vaguero üksinda oli, ütles ta: „Mis võime teha, mehed, et selgusele jõuda poisi saatuse üle ja talle abi anda? Mis sa arvad, Pepe?"

„Olen nüüd ka arvamisel, et mayade külaskäik puutus ainult don Pablosse.“

„Nimeta mulle selleks mingit põhjust. Pablo sattus juba lapsena minu juure ja elab nüüd juba nelliteistkümmend aastat minu hoole all.“

„Üsna õige, isand, tean seda. Aga, kas pole sa kunagi Nagual'ist kuulnud?"

„Ainult selle nime, mis tähendab seda ma ei tea.“

„See on salajendus, mille piirkond ulatab üle kogu Maya rahva. Nad tunnevad üksteist salamärkide abil ära, neil on oma salajased pidustused iseäraliste kommetega, nad on kõigi kristlaste, kõigi valgete verivaenlased. Usun, et don Pablo on maya, ta kannab rinnal saladuslikku märki ja indiaanlased on mingisuguseks otstarbeks ta röövinud. See on minu arvamine.“

„Aga kuidas võisid nad teada saanud olla — ?

„Seda küsi Tamaylt, isand.“

„Imelik. Kuid oletame, et sul on õigus, mis teha, et poisile, kes juba kord kuulub minu ümbruskonnasse, abi anda, teda tagasi tuua?"

„Kui soovid, sennor, ratsutame neile järele. Anna meile kaasa mõni unts*), neil on tihti õige kaaluv mõju.“

„Seda peate saama. Tehke nõnda, mehed, tooge pois tagasi; ärge hoidke raha. Te näete, mul poleks enam ühtki rahulikku tundi majas, kui Pabloga juhtub mingi õnnetus!“

Vaguerod naeratasid; nad teadsid väga hästi, et donna Maria valitses üle kogu maja.

„Teeme, mis võimalik, isand, aga pea tigrerot silmas; peaksime väga eksima, kui ta selles mängus kaastegev ei olnud.“

„Küll selle eest juba hoolet kannan. Aga nüüd seadke end korda, võtke mis vajate ja tulge pärast raha järele. Tasun teile rikalikult. Tean, et olete ustavad.“

„Seda oleme, sennor.“

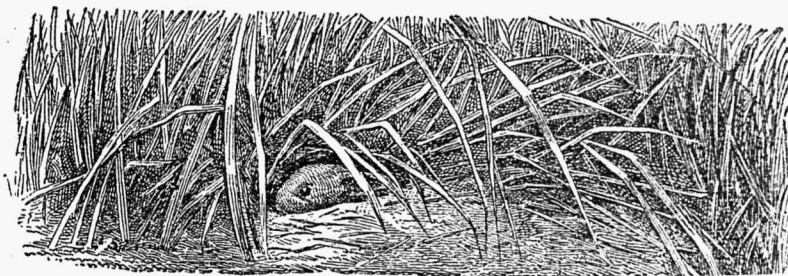
Lühikese aja pärast asusid mõlemad metsaelus karastunud ja kogenud mehed häädel hobustel ja kõigiti, ka rahaga hästi varustatud teele, et järgida indiaanlastele.

Übe naeratusega huultel vaatas neile tigrero järele, kui nad minema ratsutasid.

Järgmised päevad olid sennor ja sennora d'Irolale nende lapse valu tõttu õige kurvad, nõnda et isegi halvad teated, mis päralt jõudsid valitsuse vastu alustatud mässu edenemise kohta, selle kõrval avaldasid vähe mõju. (Järgneb.)

*) Unts — end. rohumõõt = 29,28 gr., tarvitati Kesk-Ameerikas ka rahaüksusena kullas.

*) „Kes seda teab?“

TUTTKÕRV.

Seton Thomsoni juttudest. Tõlkinud K. Kajak.

III.

Ujänese-ema oli üksainus võsukene kasvatada ja Tuttkõrv sai seega siis ema armu- ja pailapseks. Ta oli õige haruldaselt väle, tugev ja arusaaja poiss, õnn naeratas temale vastu ja nii kujunes ta päris jänesetore-duseks.

Emal sundis poega alatasa, et ta metsateaduse saladused põhjalikult ära õpiks, mis hääl või halb süüa või juua on.

Ta nägi küll seejuures lõpmatut vaeva, kuid lõpuks võis ta siiski Tuttile niisuguse kandami teadmisi kaasa anda, millega see kui mees ellu võis astuda.

Üsna vanakese ligi, kusagil härjapäa-põllul või võsastikus võis Tuttkõrva aulikult istumas näha ja tähele panna, kuidas ta emale järele tegi, kui see oma nina kasis, või vahete vahel paar kõrrekest tema suust ära nippis ja ta mokki lakkus, et kindel olla, kas tema sedasama toitu söi, mis emagi. Siis õppis ta, kuidas kõrvad käpaga sõledaks tulevad teha, kuidas vatid peab puhtaks harjama ja karvahebemeid vestist ning sokkidest välja tuulutama. Niisama oli tal peagi tuttav, et kastetilgad mets-roosipuu lehtedes ainuke mõistlik jook oli, sest vesi, mis kord maad puudutab, pidi eneses tingimata kahjulikke kõrvalollusi sisaldama.

— Need olid eelharjutused metsa-

teaduse jaoks, mis teaduste seast üks kõige vanematest on.

Niipea, kui Tuttkõrv küllalt vilunud oli, et üksipäini välja minna, tutvustas ema teda telegrafeerimise saladusega. Jänestel on viisiks üksteisele vastastikku märku saata, kusjuures nad tagumiste kootidega vastu maapinda taovad. Ja et kaja maad mööda teatavasti väga kaugele ulatab, siis võib niisugust lööki, kui kõrva maapinna vastu panna, vähemalt saja meetri kaugusesse kuulda.

Jänestel on aga pagana hääl kuulmine ja nad võivad ühe oma mehe koputamist kuni kahesaja meetri kauguseni kuulda. See on umbes Oli-fanti vaba pikkus ühest otsast teise.

Ühekordne koputamine tähendab: „aja kõrvad kikki,“ või „jää kangeks“. Pikaline kop-kop — „tule“. Äge koputamine tähendab: „hädaoht ligi“ ja rutuline kolmekordne koputamine — „jookse, kui sul elu armas on“.

Ühel imeilusal hommikul, kui tammekassid puude okstes riidlesid, — kindel tundemärk, et hädaohtu karta põlnud, — algas Tuti uut õpeainet tuupima. Jänese-ema andis kõrvade kokku panemisega mahasirutamiseks märku. Siis jooksis ta eemale võsastikku ja telegrafeeris „tule“. Tuti pistis punuma, aga ei leidnud ema. Asjata koputas ja ootas ta vastust. Tähelepanelikult ümber nuuskides leidis ta viimaks oma jalajälje ja selle juhi järele käies, mis kõiki loomi

kindlasti eesmärgile viib, keebjas ta kiirelt edasi ja leidis ema peiduurka õnnelikult üles.

See oli tema esimene harjutus jälgedele nuuskimises ja see vahelduv otsimine ja leidmine sai temale hääks koolituseks nii mõnegi tõsise juhtumuse jaoks. Juba enne, kui esimene õppekursus lõpule oli jõudnud, oli ta päris meister igasugustes tempudes ja peettusevigurites. Ja kõiges ilmutas ta haruldast annet, mõnes asjas koguni tõsist suurvaimu omaaust.

Ta oli asjatundja puude ja taimede vahetegemises, päris kunstnik kõrvalepõikamises, kangeksjäämises ja võis igast takistusest ilusti üle karata. Ilma igasuguste eelharjutusteta teadis ta täpikäalt kuidas okastraaeda oma kasuks peab tarvitama, ehk see küll uuem leidus oli. Oma tagaajajatele liiva silma ja ninasse visata — see oli tema armsam mäng. Ta võis kunsti nõuete kohaselt kõrvale põigata, üle aegade hüppata ja ringisid teha, kõigepäält aga end maasse kaevata.

Varakult õpetas ema teda kõiki oma vaenlasi tundma ja nende vahel vahet tegema. Et mõne vaenlase lähenemist aegsasti tähele panna,

õppis ta kõigepäält iseennast ja ema usaldama ja siis veel orava märguandmist mõistma.

„Ära sa jälgi orava hoiatust mööda läse,“ oli ema tark nõu. „Ta on küll suur riukukk, pahandusetegija ja varas, aga tema silma eest ei jää midagi varjule. Kui sa rähni hoiatushüüdu kuuled, siis võid seda usaldada, sest ta on õige tubli ja aus naaber, kuid orava vastu pole ta siiski midagi. Ja ehk viimane küll sagedasti valetab, et palha sünnitada, võid teda siiski uskuda, kui ta halbu sõnumid toob.“

Hüppamine läbi okastraataedade nõuab kõvu närve ja virku jalgu ja alles pärastiste eluaastate sees katsus Tuttkõrv selle kunsttööki kallal oma osavust.

Tuttkõrv pühendati aegsasti saladusse, mida nii mõnigi jänes tervel oma eluajal teada ei saa ja mis omakohast sugugi nii lihtne ei ole — nimelt: kuidas end „maasse kaevata“. Tihhti pääle on see ühe või teise jänese viimane pääsmine, aga varem või hiljem mõne totra jänesekese surm. Noor jänes mõtleb selle pääsetee pääle ikkagi kõige päält, enne veel, kui ta teisi on katsunudki, aga väljaõppinu tarvitab seda kõige suurema hädaohu puhul.

Ainult ikaks maa-alust auku oli rabas.

Üks oli päikesepaistelisel platsil, kuival, kaetud lõunapoolsel mullakünkal, tuulte varjus. Siin oli paik, kus jänese perekond kevadepäevaldel päikesevannisid võtis. Männikokastest ja lehtedest valmistatud asemel sirutasid ja pikutasid nad kõiksugu vigurite järel ja keerasid endid ühe külje päält teise pääle, nagu praetavat küpsist pööratakse, et kõik küljed hästi küpseksid. Nad pilgutasiid, nohisesisid ja vingerdasiid nagu kõige hirmsama valu käes, aga sääljures tundsiid nad kõige suuremat lõbu, mida nad kunagi tunnusiid. Põigiti üle mullanuki oli vana mänd

maas. Tema tugevad, jändrikud juurikad ajasid end kollase liivaseljäandliku päale nagu lohe sarved laiali ja nende varjavate vahede alla oli mõni aeg tagasi vana tige mäerott omale pesa kaevanud. See nukrameelne asunik muutus päev-päevalt vastumeelsemaks ja pahatujuisemaks ning läks isegi nii kaugele, et ühel hää! päeval koeraga purelema tükkis, selle asemel et kõrvale pugeda. Tagajärg oli muidugi see, et jänese-ema tunni aja pärast ise sinna koopasse elama võis asuda.

Mõni aeg pärast seda läks koopa-valitsmine ühe iseteadva noore kärbi kätte, kelle valitsuse aeg küll kõigest neli päeva kestis.

Teine mullakoobas, „sõnajalaaug“, oli kusagil sõnajalapõõsa all, üsna ristikkheina välja ligidal. Ta oli kitsas, niiske ja ei millekski kõlbulik. Ent olgu siis kõige suurema häda ajal viimaseks peidupaigaks. Ka see oli mäeroti kaevatud, kelle nahk aga kahjuks ta omaniku arguse tagajärjel piitsanööri näol kümnehobuste tööjõudu välja pigistas.

Tuttkõrv ja ema olid nüüd mõlema koopa ainsad omanikud, kuid nad käisid sää! nii harva, kui vähegi võimalik, et mitte teed sinna tallata. Olid ju koopad nende viimased peidupaigad vaenlaste ja tagakiusajate eest.

Ka seisis sää! veel üks pähklapuu, mis, ehk küll peaaegu juba mahalangenud, siiski iga aasta rohelisteks lõj ja koobas selletõttu ütlemata kasulik oli, et ta mõlemast otsast lahsti jäi. See koobas oli kord ühe pesukaru korteriks olnud, kes end muuga viisil konnadega toitmis. Pärast oli ta aga oma elu kaotanud kellegi talumehe kanakuuri lõpuliku puhastamise tagajärjel ja nüüd võisid Tuti ja ema sää! rahulikult elada.

IV.

Augustikuu hommiku kuldne päikesepaiste lainetas üle raba ja iga leheke näis soojas läikes suplevat.

Üks väikene kõrvsooliblikas õõtsus pika kõrre otsas tiigi kohal. Tema all peegeldus must vesi paari ribakest sinist taevast ja sünnitas sellest ja rohekas kollastest veeläätsedest kõige imelisema mosaiki sää! keskel leiduva väikese linnu peegeldusega. Kaldal kasvas tihe veetaimede võrk, mis pruuni soorohu päale sügavaid varje heitis:

Väikese sooliblika silm ei olnud selleks kasvatatud, et kõike seda värvitoredust vastu võtta, aga ta oli tähele pannud, et need kaks väikest pruuni kühma sää! veetaimede laiade lehtede kühmade vahel elavad olevused olid, kelle ninad vahetpidamata liikusid, ehk nad muidu küll nagu surnud näisid olevat.

Need olid ema ja poeg, kes varjavate lehtede all mõnusalt pikutades lamasis. Nad olid enestele selle varjulise paiga välja valinud, sest et tüütavatel hobusekärbestel sää! liig igav oli ja nemad sää! sellepärast segamatut rahu said maitsta.

Jänese lastel ei ole kindlaid õppetunde, nemad õpivad terve päeva läbi, sest õppetunni valik kujuneb täiesti tingimuste kohaselt ja õpetust läheb sagedasti tarvis, enne kui veel aimatakse.

Ema ja poeg olid selle vaikse paiga mõnusaks leiba-luusse-laskmise kohaks vallinud; aga sää! ei olnud nad kuigi kaua, kui korraga alati valvel oleva orava hoiatuse hüüid kõlas ja jänese-emale põhjust andis nina ja kõrvad kikki ajada. Sää! teinepool raba tuli suur mustaja valgekirju koer nähtavale ja otsekohe nende poole.

„Kükida maha,“ hüüdis ema, „ja külap mina seda narrikest juba õpetan.“

Ta kihutas minema ja koera nina alt karbimata mööda.

„Auh, auh,“ kuuldus koera ärev haukumine, kui ta Tuttkõrva ema järele kihutas. Kuid viimane ei lasknud teda tabamise lähedusse tulla ja

viis tema sinna, kus miljonid teravad okkad ta veriseks kiskusid, kuni tal nahk õrnadelt kõrvadelt maha tuli. Lõpuks juhtis jänese-ema ta metsliku tagaajamise suures ringis tihedasse okastraataeda, kus tagaajaja niisugused haavad sai, et valu pärast ulgudes kodu poole sõrkis. Kui siis jänese-ema oma jooksusse veel ühe kahekordse sõlme ja palju muid kunstirikkaid keerdusid oli põiminud, et jälgi võimalikult kustutada, niisugusel juhusel, kui koer tagasi mõtleks tulla, läks ta oma pojakese juure tagasi ja leidis selle suuril, uudishimulikult püüestunud silmil püstitatud istumast ning kaela õieli ajavat, et huvitavat sporti päält vaadata.

Niisugune sõnakuulmatus tegi vanakese nii ägedaks, et ta oma võsukele tagumise koodiga ühe vastu vahetmist andis, nii et see kukerkuuti mudasse lendas.

Ühel päeval, kui jäneseid parajasti ristikhainaväljale maiusroale olid läinud, laskis üks punasesabaga kull enese ülevalt neile kaela. Õma lõi tagant üles, et kullile valu anda ja põgenes ise ohakate alla, mis ühe vana metsatee kõrval kasvasid. See oli pääteed ühendav side ojakese padriku ja n. n. „ahjukäitise“ — haokuhja vahel, ja et mõned väänkasvud põigiti üle olid kasvanud, asus jänese-ema, luurajat silmas pidades,

neid läbi närima. Tuttkõrv vaatas pisut aega ema tegevust päält, siis jooksis ta veidilikes ettepoole ja krõbistas paar kasvu puruks, mis siinkohal teed taikistasid.

„Nii on õige“, ütles ema, „hoia jooksuteed lahti, mitte liig laialt, aga ära lase nad ka kunagi kinni kasvada, sest tihtigi läheb sul neid tarvis. Pure kõik kasvud hoolega läbi ja sa leiad, et ühel kenal päeval püüiniste paelad läbi oled närinud.“

„Mis see siis tähendab?“ küsis Tuttkõrv teadmishinnelt, kuna ta enesel pahema koodiga mõnusalt paremat kõrvatagust sügas.

„Püüiniste paelad, ehk silmus“, selletas talle ema, vahete vahel rutulist pilku nüüd juba kaugeloleva kulli poole saates: „Silmus on niisugune riistapuu, mis just niisamasugune paistab olevat nagu väänkasv, aga ta ei kasva ja on kardetavam, kui kõik röövlid kokku, sest öösel ja päeval luurab ta salajas jooksutee pääl, kuni juhtumine tuleb, mil sind püüda saab.“

„Ega sa ometi arva, et ta mind püüda võiks?“ küsis Tuttkõrv oma nooruse upsakuses, kusjuures ta enast kiikivarvule ajas, et omale üleval kõrgel ühe noore puukese siledat koort vastu lõuga ja tutshabet hõõruda.

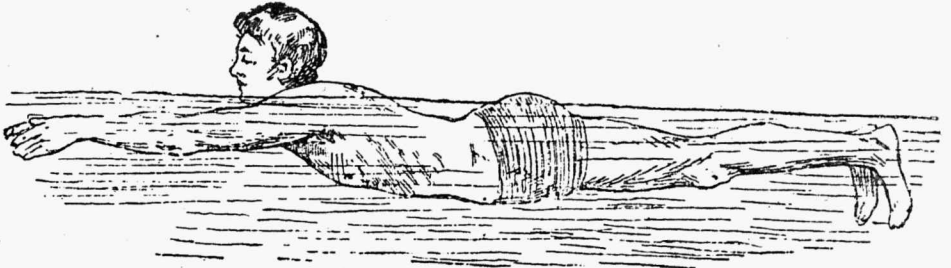
(Järgneb.)

UJUMINE.

A. Krk

Iga terve poiss peab õppima ujuma. Vanad elarvamised suplemise kohta on igalt poolt kadunud ja selle asemel nõuavad kasvatajad ja arstid üksmeelselt, et mitte ainult poisid, vaid ka tüdrukud ujuma õpiks. Viimased omandavad selle kunsti sama kergesti, kui mitte kergemaltki, kui esimesed. Ujumine on aga kehale tarvilikum harjutus. Ta ei anna mitte ainult käte ja jalgadele jõudu ja osavust, vaid tuleb kasuks ka sisemiste õrnade organide, näit. kopsu arenemisele. Ei ole kuigi raske ujumist vähe-

malt niipalju ära õppida, et ennast vee peal hoida. Juba seegi oskus oleks võinud paljusid õnnetuid ohvreid päästa uppumissurmast. Kes aga hästi ujuda ja korralikult vee all ujuda mõistab, võib päästa omi kaasinimesi uppumishädaohust ja anda seega enese kehalisest tublidusest kõige ilusama näite. Päätingimuseks on, et neil vees eneseusaldus ei puuduks. Kes seda omab, sellel on suurem raskus juba võidetud. Argpüks ei ole aga kerge niikaugele viia, et ta julgelt vees liiguks. Teiseks peab igauks kindlasti mee-

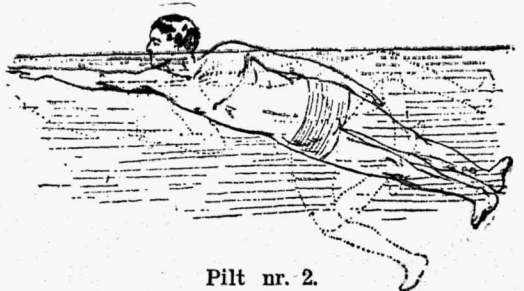

Pilt nr. 1.

les pidama, et ta igasuguste ujumiskatsete juures suu kinni hoiaks ja ainult läbi nina hingaks. Nende katsetega võib alustada kohe päale seda, kui ta esimeste suplemiskatsete läbi madalatel kohtadel vees sumamisega ennast selles koduselt tundma on hakanud. Kes juba esimest ujumist tahab katsetada, (Pilt nr. 1) see mingu vette niikaugele, et vesi rinnuni ulataks. Siis pööraku ennast kalda poole. Sellepääle sirutagu ta omad käed ette ja hoidku nad otse väljasirutatult ja kokkupandud peopesadega ees, mitte aga peopesasid tihedalt üksteise vastu surudes, vaid ainult mõlemad pöidlad koos, kuna peopesad ise vabalt allapoole pöördud on. Siis lastagu pää natuke tahapoole vajuba; ka selgroog paindub sellejuures vähekene tahamale ja rind tuleb vabamalt esile. Sellest seisangust langetatagu ennast vähe ettepoole ja antagu jalgadega väike tõuge. Selle manöövri läbi edeneb algaja natuke maad kaldale lähemale; niitüd katsutagu ennast veel ainult nii kaua kui võimalik veepääl hoida. Vajumise juures tarvitseb ainult jalad ette, alla lasta vajuda, et kohe end seiasendisse seada. Igas hästi korraldatud supelusatutuses on osakond mitteujujatele, mis vee sügavatest kohtadest eraldatud on. Kes sarnast asutust kasutada saab, on ka kõigist hädaohtudest hoitud ja ei pruugi meie ettevaatusreegleid esimeseks ujumise õppimiseks täita. Ta võib kohe trepist, mis vette viib omi ujumisharjutusi alata, liukates ennast ujuvasse asendisse vee all asuvast, alumisest trepilaust. Selle juures ei tohi see teda heidutada, kui ta ka esiteks terve päaga vee alla satub. Rahulik ja sirge kehahoid teevad võimalikuks, et ta sel viisil võrdlemisi pika maa päale vett mööda edasi libiseb. Üldiselt ei hoi ka õppinud ujuja oma pääd veest kõrgel väljas, vaid hoiab lõua kõvemate tõmmete

juures isegi vee all. Täielikumaks hingamiseks kasutab ta silmapilku, kui ta kätega vett natuke alla surub ja tervet keha selle läbi natuke üles tõstab.

Kui sarnaseid eelharjutusi juba küllalt on tehtud, kui ujumaõppija selles on veendunud, et vesi teda kannab, siis võib juba jalgade tarvilikke liigutusi õppima hakata. (Pilt nr. 3). On väga soovitatav neid harjutusi ennem kuival maal kõhuli maas lamades teha, esiteks kummagi jalaga eraldi, käed külje pääl hoides ja vaheldamisi paremat ehk pahemat jalga külje poole lükates, ehk mõlemaid jalgu korraga, keha sirgelt hoides. Sellejuures on tähtis järgmist tähele panna: esiteks, et jalgade sirgeks lükamine tarviliku jõuga sünniks ja teiseks, et lükke järel mõlemad jalad jälle sirgelt üksteise kõrvaltäielikus rahus oleksid. Sest ujumisoskus tugeneb kahele asjaolule: jõudsa te liuketega ennast edasi viimisele ja üleliigsete edasimineku kiirust vähendavate liigutuste eest hoidmisele; kuna rahulikkus ja liigutuste lihtsus iga lükke jõudu täielikult ära kasutada võimaldab. Kes rahuliku edasilükkamise vees ära on õppinud ja mõned jalaharjutused maa peal teinud on, see tõmmaku ligemal lükkeharjutusel ilma mingisuguse kiirusega jalad keha ligi jala-kandadega koos, kuid mitte täitsa keha alla, ajagu siis järsult nad kaugele üksteisest

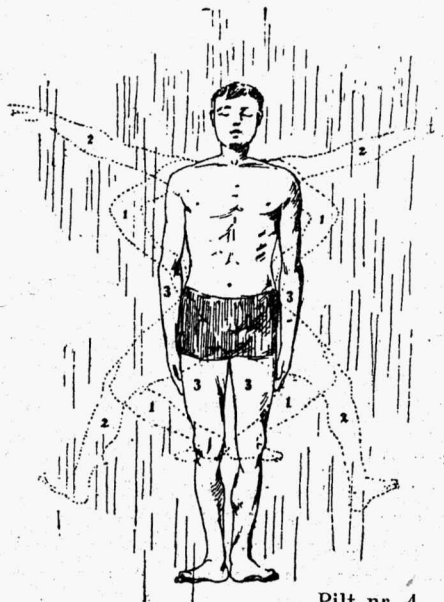
Pilt nr. 2.

Pilt nr. 3.

laiali (et võimalikult palju vett korraga kinni suruda) ja lükkaku ühtlasi kõvasti tahapoole, kusjuures kannad jälle kokku tulevad. See teine lüke vees viib ujujat juba pikema maa pääle edasi ja nimelt seda kaugemale, mida rahulikult pärast seda jalgu hoitakse. Väljasirutamise juures lastagu varbad üles, keha poole, kalduda. Alles uue lükke juures jalgadega omavad käed tegevust. Ka käteligutused õpitakse esiteks kuival maal. Põhiseisandis on mõlemad käevarred ettepoole välja sirutatud, käed kokkupandud, nii et põidlad üksteise vastu on ja üksikud näpud kindlalt üksteise vastu surutud on. Sarnane näpude hoid on ujumise juures suure tähtsusega, millest peab kinni pidama, sest ainult nii võib käsi, kui mõjuv aër vees tegutseda. Põhiseisandist lükka mõlemad käed väljasirutatult pikkamisi pahemale ja paremale poole laiali, kusjuures põidlad rohkem allapoole peavad olema, tõmba siis käed nõnda kokku, et küünarnukid mõlema külje vastu, natuke allpool rinda ja käed kokkupandud peopesadega allapoole lõuga tulevad ja siruta nad kohe jälle põhiseisandisse ette. Neid liigutusi ei tohi liig rutates teha. Algul eksitakse just sellega, et rutuliste liigutuste abil ennast vee pääl katsutakse hoida; seda aga selle-

läbi ei saavutata, ja töötatakse ennast ainult väsinuks. Ekslik on ka see, kui tahetakse vett palju alla suruda. Sest selle läbi tõusevad õlad ja üks osa rinnast üle vee pinda, — ujuja on ennast sellega väga palju rohkem koormanud, sest et vee all olevad kehaosad saavad suuremalt osalt vee enese läbi kantud. Ujumine saab vastupidi väga kergendatud, kui suu ja nina lühikeseks aiaks vee all viibivad, nagu see sünnib rahulikult läbiviidud liigutuste juures. Käte ja jalgade liigutuste järjekord on tõsise ujumise juures teistsugune. Kui meie siin oma juhatamise juures viimaseid esiteks harjutada soovitasime, on tõelise ujumise juures käte väljasirutamine iga tõmbe algus. Siis alles tulevad jalad tegevusse, nii et niipea kui jalad väljasirutuvad, käed juba valmis on uueks tõmbeks. Ühe tõmbe kestvust võib umbes selle järele välja arvata, kui teame, et see, kes meie eeskirjade järele pikkamisi ujub, umbes 16 tõmmet ühes minutis teema peab. Mida rahulikult ta ujub, seda kergemini võib ta kauem vastu pidada. Hääd ujujad võivad tund ja rohkem ujuda, siiski peab neile väga soovitama, sarnast pingutust ainult erandina ette võtta. Isegi soojema veega ei tohiks keegi korrapäraselt üle 10—15 minuti supelda. Ujumise

Pilt nr. 4.

juures saavad need musklid kõige rohkem koormatud, millega jalad välja sirutatakse; sellest ka tuleb, et need, kellel sarnased lihased vähe arenenud on, kõikide oma pingutuste päale vaatamata ainult siis, kui lihased arenenud on, ujumise selgeks õpivad. Ka mängib suurt osa rinna töötamisvõime. Et rinda välja puhata, on soovitatav selili ujumine. (Pilt nr. 4). Et vees rahulikult selja pääl lamada, tuleb pää nii kaugele tagasi langetada, et kõrvad vee alla jäävad, kõht ette paenutada, käed, peopesadega allapoole, keha vastu hoida ja ennast võimalikult rahuliku ja sirge hoida, ainult kätega vett alatasa natuke allapoole lükates. Tahtakse selili edasi ujuda, siis peab jalgadega samuti töötama, nagu rinnuli ujudes, käed tulevad heita õlgade kõrguseni ja nendega tuleb lükata vett jalgade poole, kuni käed jäl-

le reite juure seisma jäävad. Ka need liigtused tulevad teha pikkamisi, iga tõmbe järele väikest vahet pidades. Harjunud ujulal ei tekita raskusi küljeli ujumist ära õppida. Selle ujumise juures (Pilt nr. 2.) ei ole rind ette sihitud, vaid ainult üks külg; vastav käsi lamab ees, pää vastas, teine käsi lamab tagapool keha vastas. Mõlemad käed saavad aerutaoliselt tarvitatud ja teevad ringitaolisi liigutusi. See ujumine on eriti võiduujujate poolt armastatud, sest ta viib kõige kiiremalt edasi ja rõhub vähem rinna pääle. Hää ujuja peab mõlema, parema kui ka pahema külje pääl pidevalt ujumist harjutama. Vees kõndimise õppib ujuja, kes ennast juba sügavatel kohtadel hoida võib, ilma suurema vaevata. Selle juures peab käte ja jalgadega vett allapoole suruma. Terve keha on vee sees püsti.

OMA NURK.

Tõr m.

Välg välgu järele maha raksatab, vihm ojadena voolab. Ragisedes, oragisedes murduvad männid, kukuvad kuused — vägeva tuule mõjul, tormitaadi mässaval tujul. Ei kellegi pääle maru enam armu heida; loodus oigab ja ammu palub. Ei seda ta saa.

Vaba meri, — too vägev hiiglane, heidab orjakütkeid enesest; ta vaba talhab olla, vaba orjastavast, häbis-tavast jää-kütkest.

Pilvedeni lainete vood tõusevad, hirmunult lindude parv põgeneb, ot-sides varju, peitu meie viha eest. . .

Lainete mühin, vee kohin. Armu, halastust! Vehivad välgud, mühisevad metsad, kohisevad veed.

Raginal jää randa hõörub, kohinal lained taga teda sunnivad. . .

Neemel tuli helgib; raginat, praginat kuulda. . . Laev kaljudele joosnud — hukkumas.

— Lainetega võideldes, surmaga sõideldes meeskond päästa end kat-sub. . . Asjata see!

Meri oma ohvrit nõuab!!!

Lained surnukehadega kalda täi-davad. . .

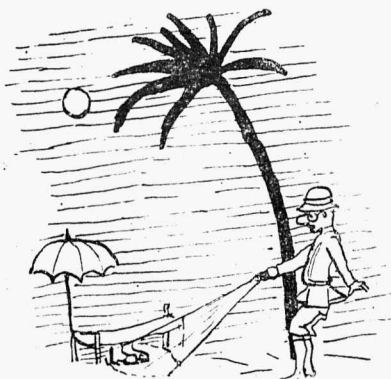
Kodus lapsed isa ootavad — see Manalasse läinud.

— Välg välgu järele maha raksatab vihm voolab ojadena . . . Loo-dus oigab ja ammu palub. . .

Robi.

Professor Kirjatarga teaduslik reis Ekvatoriaal-Aafrikasse.

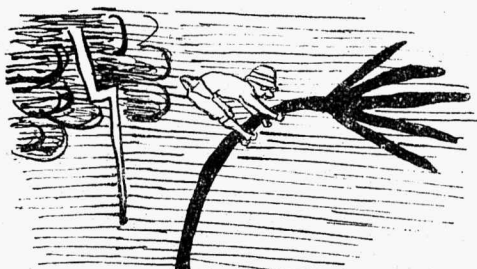
(Teine lugu.)

1) Varsi algas pime Aafrika öö. Professor tegi omale voodi üles, võttis saapad jalast ning tahtis magama minna. Kuid — et ta hajameelne oli nagu kõik professoridki — nägi ta taskuelektrilambi valgusel, et paar saapaid tema voodi alt välja paistavad. „Oh, Jumal — Keegi on minu voodi all!“ kisendas ta ehmunult,

2) ning põgenes mõrtsuka eest palmi otsa.

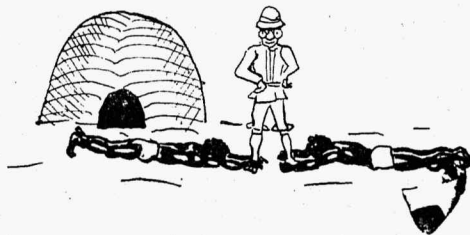
3) Kuid kohe hakkas müristama, mis Aafrikas nii hädasohtlik.

4) Öötsuv palmipuu viskab teda suure hooga sinna-tänna.

5) Ta kukkub neegrite vahele,

6) kes teda taevast tulnud jumalaks pidasid.

Professor aga mõtles: „Stanley'l pole õigust kirjutades oma raamatu teises köites, lehekülj 27, 19-s rida ülalt: „... neegrid on metsikud ja harimatud.“ Just ümberpöörduvalt: süüdamliigutav on näha nende suurt lugupidamist professorite kui puhtteaduse esitajate vastu. Eurooplased võiksid neegritelt õppida.“